

# OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Observatoriulu ese de doue ori in septemana, mercuria si sambat'a.

## Pretiuulu

pentru Sibiu pe 1 anu intru 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intru 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

## Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin asemnatiunile postei statului, adredate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 102.

Sibiu, Decembre 20/1 Ianuariu 1879.

Anulu I.

## Anuntiu de abonamentu la „Observatoriulu“ pe anulu 1879.

Apropiandu-ne càtra capetulu anului, este de lipsa a se cunósce macaru aproximativu numerulu exemplarieloru câte sunt a se trage de sub tipariu indata dela inceputu, pentru-cá mai tardiu se nu venimu in strimtóre cu trimiterea de exemplarie intregi. Din acésta cauza deschidemu si noi mai de tempuriu abonamentu pe Semestrulu I si pe anulu intru, totu cu pretiurile de mai inainte, adeca:

In Sibiu pe 1 anu cu 7 fl. v. a., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., éra dusu la casa cu 1 fl. respectivé cu 50 cr. mai multu. In laintrulu monarchiei cu post'a, 8 fl. pe 1 anu, 4 fl. pe 6 luni.

In afara de monarchia cu porto duplu 10 fl. sau 22 franci pe 1 anu, 5 fl. sau 11 franci pe 6 luni.

Abonamentele se potu face mai usioru prin asemnatiuni (mandate) postali, de a dreptulu la Redactiune in Sibiu, piati'a mica Nr. 27.

Din Romani'a primimu abonamente si in bilete hipotecarie de ale statului, al pari.

In capital'a Bucuresci abonamentele se facu si la librari'a dlui I. Szöllösi in piati'a teatrului.

Din 10 esemplarie abonate efectivu, 1 se dà gratis.

## Redactiunea.

### Romanii din Macedoni'a, Epiru, Tessali'a, Bulgari'a, Serbi'a.

Dela Tulcea de pre tierru marei negre pàna susu la Triestu pe tierru marei adriatice, din districtulu serbescu Negotinu si din celu bulgarescu Vidinu (Diu) pàna la Salonicu (Tessalonic'a), pe tierru marei albe (egee) si pàna in suburbiele Atenei, pretodindeni se aude vorba romanésca, pàna la o linia órecare dialectulu Daciei traiane, mai departe alu Daciei aureliane. Sunt 65 de ani, de candu macedo-romanulu Michailu G. Boiadgi, pe atunci professoru la scol'a grecésca din Vien'a Austriei, aparandu'si limb'a na-

tionale contra philologulu grecescu Neofitu Duca, pe care'lu numesce omu pedantu si netolerantu, scrie in prefatiune la Gramatic'a sa dacoromanésca: „Departé de a'i fi romanulu rusine de limb'a sa, din contra, elu are mai virtosu se se felicitiedé cà o are pe acésta.“

65 de ani este unu frumosu periodu de timpu, si totusi ce pucinu a inaintatu de atunci cunóscrea starei macedo-romaniloru. Una se scie de siguru: Cà de atunci incóce s'a inavutitu cu multime mare de macedoromani alte elemente nationali, intre care la loculu antaiu sunt grecii, carii s'au recrutatu mereu dintre romani, éra pe acestia iau imitatu bulgarii, arnautii, chiaru si turcii, cà-ci se afla mai multe comune macedo-romane trecute la religiunea mohamedana si prin religiune asimilate tare. In acelasu timpu muscalii, bulgarii si serbii s'au inmultitu cu daco-romani din Romani'a propria si din Banatu.

Este una din cele mai rari aparitiuni in lume ceea ce se intempla cu romanii. Tóte popórale conlocuitórie si invecinate cu ei ii urescu din totu sufletulu si din totu cugetulu lor; nimeni nu se bucura de inaintarea lor in cultura si civilizatiune cà poporu, cà natiune; progressele romaniloru in cultivarea limbei proprie le sunt nesuferite; dara tóte acelea popóra, cu singur'a exceptiune de unulu micu din Transilvani'a, au ambitiunea nedumerita de a se recrutá dintre romani cu individi càtu s'ar potea mai multi, cu sute de mii, cu milióne. Toti ne injura, toti ne batjocurescu, toti afla cà suntemu, cum dicu ei, ómenii dracului, ómeni blastemati, hoti, talchari, trantori lenesi, carii ne intindemu cu hurt'a la sóre; cu tóte acestea, toti se adopera din respoteri, cà pe acestu poporu de hoti si talchari, pe acestea turme de ómeni perde-véra se'i invetie limb'a lor si se'i incorporedie, prin scóle, biserici, casatorii etc. Magiarii se incérca in ruptulu capulu se ne magiarisedie nu numai pruncii, dara chiaru si pe unchiasii de câte 80—100 de ani. Muscalii au si opritu din Basarabi'a reocupata ori-ce diariu si carte romanésca, éra pe romanii prea romani, carii nu apucara se scape in Romani'a, ii trimitu in Crime'a si pàna spre Caucasu, in loculu tatariloru si alu cercassianiloru fugiti din acelea tieri, spre a'i muscali si cazaci mai iute. Grecii se incerca de secolu a omóri limb'a macedo-romana cu ajutoriulu bisericeii comune si cu alu

scólei. Serbii in cele doue districte romanesci din Serbi'a nu suferé nice in bisericele romaniloru limb'a lor. Procedur'a serbiloru din Banatu ve este cunoscuta multu mai bine, decâtu se mai fia memorata aci. Celu pucinu a trei'a parte din acei serbi au fostu odenióra romani curati. Romanii din Istri'a sunt parte mare slavisati. Mavrovlachiloru (romani negrii) din Dalmati'a le-au mai remasu numai numele. Romanii din Bulgari'a au ajunsu cà se nu mai audia nicairi servitiulu d-diescu in limb'a lor, ne avendu in mai multe comune nici biserica, nici preotu, precum se va vedé indata dintr'o informatiune pre càtu de trista, pre atátu de adeverata. Bulgarii inse nu se voru indestulá nici cu acelea blastemati, ci voru merge si mai departe cu atentatele desnacionalisarei. Este in natur'a ómeniloru emancipati din sierbitute, cà mai alesu in prim'a generatiune, se fia fórté impertinenti, despotici, brutali. Ei adeca credu, cà libertatea castigata nu e de altu-ceva buna, decâtu cà se tractedie densii pe alti asia, precum au fostu tractati ei de càtra tiranii lor. Ómenii inse nu aru trebuí se imitedie pe animalele scapate din inchisóre, care apoi de bucuria saru, impingu, musica, lovescu cu pitiórele. Asia faceau si carturarii magiari dupace scapara de „regul'a“ austriaca, nu le mai ajungea campii de alergatu.

Ati cititu memorandulu macedo-romaniloru. Vechile nóstre cunoscintie si connexiuni ce avemu in Orientu, ne punu in stare de a trage informatiuni ulterióre despre desteptarea consciintiei nationale la romanii dintre Dunare si marea adriatica, inpartiti p'intre celelalte popóra. Preste totu se simte una revolutiune interna in spirite. De candu Romani'a si-a recastigatu glori'a si rangulu cuvenitu ei, multime de individi si familii, care pàna aci trecea de greci, de bulgari ori serbi, incepu a se dá si marturisi de aceia ce sunt in realitate: de romani, si le vine cu greu a recunósce sermanii, cà ei era pàna acuma renegati. Inse aceiasi individi si aceleasi familii incepura se céra, ba se pretinda chiaru ajutoriulu morale si intelectuale alu romaniloru dela Dunare. Daca francesulu are dreptu candu dice „Noblesse oblige,“ apoi vomu avea si noi dreptu afirmandu, cà si libertatea obliga. Dupa castigarea independentiei, asupr'a Romaniei cadu unele datorii extraordinarie, de cea mai mare importantia. Spre a proba acésta asser-

## Foisiór'a „Observatoriului“.

Eva séu Giurulu Lumei in cincii scrisori.

De Paul Féval.

Traducere de: Dimitrie Petrescu.

(Urmare.)

A dou'a scrisóre.

Robertu catre Scarlatu.

Scii, Scarlate, cà esti escelentu! Filipic'a ta in contra casatoriei imi place de minune. Imi place se 'ti vedu aceste sentimente; eu sunt care ti-am insuflatu acésta ura; esti elevulu meu, si trébe se recunoscu, ca ai profitatu multu de invetiaturile mele. Bre! ce energie! citindute, te ar luá cineva dreptu unu veduvu incercatu in tóte nenorocirile casniciei. Dreptu vorbindu, acésta parte a scrisórei tale m'a bucuratu. Adesea m'amu ganditu cu intristare ca intr'o di póte, o femeie se va pune intre noi, o femeie care ar avea dreptulu de a reclamá primulu locu in ánima ta. Vai! cate amicitii n'au avutu totu acestu sfirsitu! Dar' stilulu teu me asigurá indestulu; sunt, de acum inainte, totu atatu de siguru de tine cà si de mine; ceea ce nu e lucru pucinu. Ne potemu dá man'a: celibatari in perpetuitate!

Se schimbamu stilulu. Sunt inamoratu, dici tu, si acésta te face se ridi. Mai antaiu, credu ca te insieli; dar', chiaru de ai fi ghicitu bine, evenimentulu in sine n'ar avea nimicu de risu. Sunt de doue dieci si siése de ani, si in tóte dilele multumescu lui Dumnedieu, ca nu sunt saturatu pana in gitu, cà acei sirmani tineri domnisióri cari, totu cetindu acea carte eternu dobito-césca alu carei autoru 'si-a perduto ilusiunile inainte de majorenitate nu ceru, pentru a-'si inchide esistenti'a desincantata, decatu unu revolveru si trei renduri de raclama funebra in echourile unui diaru bine informatu; anima 'mi e calda si juna; mai ca-mi e rusine se-o marturisescu.

Afara de acestea, nu sciu se fiu nici cocosiatu, nici ciungu; de ce, rogu-te, n'asiu fi inamoratu? Si déca asiu fi intr'adeveru, dupa cum dici, inamoratu lulea, acésta e chiaru espressionea ta, cine m'ar impiedé de a o marturissi?

Acestea sunt, nu e asia, nisce slabe argumente de opusu siederei mele de doue lungi luni intr'o visuina cà Dinan? Imi vei face placerea, tu, Scarlate, de a'mi spune, ca ce lucru faci de trei ani de candu esti la Pontoise? De-mi aducu bine aminte, candu ne despartiramu trebuí se te intorci la Parisu preste cincisprediece dile, intr'o luna celu multu. Vréu se credu ca afacerile tale te voru fi impiedicatu, dar' la dracu! trei ani in locu de trei septamani! . . . Se me ferésca Ddieu cá, respundiendu injuriei prin ultragi, se inapoiediu calificatiunea de viziuna orasiulu Pontoise! iti voi spune numai ca nesciinti'a te face preste mesura nedreptu fatia cu Dinan, care in necasulu Jerzualului, totusi e celu mai frumusiulu orasiu ce se póte vedea. Dinan e asiaditu in centrulu unui deliciosu paisagiu; are ruine gothice, unu vaporu si unu isvoru mineralu. E Baden-Baden alu Britaniei, acésta buna tiéra atatu de multu si de bine esplotata de gagauti'a literara, in catu te prinde mirarea, candu vii aci de la Parisu, se gasesci ómenii, cari nu se numescu nici Judicaelu nici Cadwalon si tinere fete ce nu respunderu numeloru de Tiphaine séu Marguynn. Dinan are, prin sine, carmeni capabili de a opri unu turistu; Jerzualulu insusi, ce am calomniatu in ultim'a mea scrisóre, formédia de departe unu punctu de vedere demnu de remarcatu; si candu e vorb'a, nu e mai prostu pavatu cà piati'a Carroussel. Vedi bine, Scarlate, ca ai angagiatu lupt'a pe unu terrenu ce nu-ti este favorabilu. Numai dupa ce voi stá trei ani la Dinan, si déca nu vei fi insuti la Pontoise, me voiu supune de buna voie' batailoru tale de jocu. Adio!

P. S. Me rogi se urmediu cu povestirea aventuriei mele; 'mi-ar parea reu se nu-ti facu placerea, s'apoi, nu vréu, sub nici unu pretectu se autoriziediu rezerv'a ta prin esemplu. Aventur'a mea a luat o noua facia.

De ai fi fostu mai marginitu in bataile tale de jocu, 'ti-asiu marturissi dreptu, ca amicitia mea pentru lady Wolsley sémena pucinu cu amorulu. E atatu de frumósa, atatu de nobila atatu de buna! Póte ca voiu avea a me teme langa densa de tóte pericolole, alu caroru siru imi prevestesci cu multa compesantia, de n'asiu avea o scapare; dar' destulu cu compesantia ta, te rogu; nici o data nu am fostu mai pucinu in periculu de a deveni nebuu din iubire: le iubescu pe amende doue. . . .

Dupa acea intrevedere acarei povestire termina ultim'a mea scrisóre, ajunseiu fórté nefericitu. Me decisesemu cu totu dinadinsulu se respectesu vointi'a lady Wolsley: dar' acésta sfortiare me duse intr'o preocupatiune continua, ce in tóte dilele, dá noue poteri pasiunei mele. Cate-odata me gandeamu se plecu: nu era óre acésta léculu celu mai bunu si o escelenta ocaziune de a incepe in fine calatori'a mea in giurulu lumei? Si cu tóte acestea am remasu; pentru a scusá chiar in ochii mei acésta slabiciune, imi dicému, ca ar fi o lasitate se fugu, ca nu eramu dintr'aceia, acaroru purtare póte depinde de capriciulu unei femei; imi aduceamu in fine, o mie ake cuvinte de soiulu acesta.

Bietulu lord Wolsley, care n'a fostu inca invinsu in duelulu seu cu Jerzualulu, contribuí insusi a me intari in decisiune mea. Mi se parea, ca de candu cu famosulu meu intre — patru — ochii, presentia mea aducea unu micu zimbetu sardonicu pe slab'a si trist'a sa facia. Catu mai de parte cum me vedea, isi scotea cu triumfu palari'a si trecea cu fruntea susu cà si cum ar fi capetatu asupr'a-mi cine scie ce anteietate decisitóre. Acésta era prea multu, nu e asia? Déca Anglesulu sciá totu, femeia lui jucase rolulu unei neinpacate si viclene cochete; nu trebuí se dau la ambii bucuri'a de a remanea domni pe campulu de bataie.

Am remasu, dar cá unu bravu. Oprii fisionomiei mele orice espressionie langurósa séu melancolica; lasaiu se se védia o sincera revenire la prim'a mea nepasare, si pentru a nu parea ca dorescu intrevederi secrete, aratamu cu multa tarie lordulu Wolsley periculu ace-

tiune a noastră, în locu de a tractă pe lectori cu fraze multe, vomu decopii numai unele fapte, casuri pe care natiunea si mai virtosu clerulu romanescu nu le pôte trece sub nici-o conditiune cu vederea. Vomu incepe din Bulgari'a, dela Dunare.

Sciti ca districtulu Vidinului este locuitu mai totu de romani trecuti acolo din Banatu Craiovei si din Banatulu Temesianu, numai camu dela 1830 încôce în urmarea blastematiilor agrarie, care sub gubernulu pasialiloru dela Vidinu era multu mai pucine decatu în Ungari'a, mai pucine si decatu în Munteni'a, éra locurile prea bune de cultivatu. Adeca din partea materiale colonistii romani aru fi indestulati; ôre inse cum stă cu cea spirituale? Éca unu respunsu datu la acésta întrebare de cătra unulu din barbatii cei mai devotati causei nationale, descendente dintr'o vechia familia craiovéna:

. . . 2 Novembre (fragmentu).

„Apoi mai e faptulu dela Vidinu. Nu sciu de v'amu scrisu despre acela.“

„Inaintea resbelului serbo-turcu romanimea dela Vidinu si din pregiuru traia de cãtiva ani fôra popa si fôra biserica. Ei nu voiau biserica bulgara. Calugarii bulgaro-greci nu permiteau biserica romanésca. Romanii fruntasi au vediu ca pe papistasii îi lasa că se 'si aiba biserica lor. Au aflatu că papistasii depindu dela episcopulu din Bucuresci celu care siede langa S. Vinere, adica catoliculu. Au plecatu fruntasii acolo si au disu episcopulu: „Dă-ne popi dela dumneata, ca noi îi primimu, numai se ne vorbésca si citésca romanésce. Mosignor Paoli episcopulu catholicu (titlulu seu este de Nicopoli) le-a respunsu ca elu bucuros le-ar dá, că inse preotii aceia aru depinde dela Pap'a. „Fia de Pap'a, fia de Paradisiachulu,“ respunsera ei, „numai se ne citésca romanésce si se faca baiatiloru scôla romanésca.“

„Scris'a episcopulu la Rom'a, scris'a în Transilvani'a pentru a pune man'a pe juni preoti, uniti. Nu au potutu affă nici-unulu disponibilu. Timpulu trecea. Atunci 'ia esitu în cale unu popa armeanu, care era de cultu latinu, dara nascutu în Romani'a, vorbia bine romanésce. Acestuia 'ia disu Mgr. Paoli: „Se te dai de romanu, se le citesci romanésce, se le faci scôle romanesci, si se fii popa românulu unitu pentru poporatiunea româna dela Vidinu si din pregiuru.“

„S'au dusu amendo, episcopu si preotu la Vidinu. Acolo, inaintea întregii poporatiuni române la campu, într'o biserecutia de lemn, episcopulu latinu a servitu mess'a pontificalu; apoi preotulu armeanu a vorbitu poporulu romanésce si 'ia promis ca le face scôla romanésca.“

„Dupa debutulu (inceputulu) acesta splendidu resbelulu a venitu se inpedece orice lucrare.“

(Va urmá.)

### Unitatea imperiului si armat'a imperiala.

Un'a din cele mai grave si repetite inutari si acusari denuntiatóre ce se face nationalitatiloru negermane si nemagiare ale monarchiei austro-ungare, acelu nationalitati, care prin inaugurarea sistemulu dualisticu au fostu eschise din cadrulu si de pe terenulu constitutionalu si parlamentariu, a fostu si este ca: ele urmarescu tendintie centrifugale, care amenintia integritatea si periclitésca esistentia monarchiei. Este o frasa dejá stereotipa, ca slavii din monarchia sunt panslavisti, éra romanii daco-romanisti. În fati'a acestoru acusari si denuntii

loru ostenitóre escurssiuni ce'i ruinau sanetatea din ce în ce mai siubreda. Acésta era curatu siarlatanismu. Jerzualulu e pentru dragulu omu ceea ce este opium pentru mandarinu, obiectulu unei patimi fara leacu si omoritóre. Jerzualulu ilu va omori pe nesimtite prin oboséla, séu deodata, pastrandu'i o inbracisare cu unulu din pietróiele cele mai ascutite ale pavagiului seu. Aci nu mai incupe indoiala. Pana atunci, lupta curagiosu, plesnesce duoi cai pe luna, si la fia ce septemana inoesce arcurile si intiepenesce bucelele tilburyului seu. Déca Jerzualulu ar potea fi invinsu în acésta lupta bizara, asiuri paria pentru lord Wolsley; dar pe acesta ilu vedi ca se prapadesce, pe candu strad'a isi sumete mereu formidabili rampa, ce pare a 'si ride de administratiunea poduriloru si sioseleloru precum si de edilitatea dinanesa.

Stratagem'a mea avu unu resultatu neasteptatu. Cu catu mie imi revenea vesel'a, cu atatu a lady Wolley disparea. În fia care di o gaseamu mai trista că în diu'a trecuta. Vanitatea mea nu ajunse se traga din aceste simptome cea mai favorabila prevestire. Imi inmultii sforciarile, si ajunseu se iau deprinderile unui luatoru în risu de mijlocu. Me facusemu scepticu. Vorbeam cu atata batae de jocu de tôte lucrurile respectate, incatu me minunam de mine insu'mi. Lady Wolsley pleca ochii séu me privea cu mirare; nu-mi respundea.

(Va urmá.)

facute si propagate cu invederatulu scopu de a-si mascá si justificá inaintea Europei civilizate terorismulu neomenosu pe care ilu esercitésca purtatorii dualismulu asupra nationalitatiloru inpilate, acestea n'au alta arma de aparare de cătu a se provocá chiaru la adres'a asupritoriloru lor si la lumea intréga pentru că se le probese, déca ele în decursulu acestoru douisprediece ani de suferintie n'au observatu atitudinea cea mai leala fatia cu dinastii'a, care este incarnatiunea unitatii imperiului si n'au observatu cea mai corecta linie de conduita, atātu fatia cu legislativ'a cătu si fatia cu executiv'a sistemulu dualisticu? În acesti douisprediece ani nationalitatile asuprite, departe de a conspirá séu a urmá tendintie centrifugale, precum le acusa cele doue elemente hegemonice, s'au marginitu simplu de a se retrage într'o positiune de aparare passiva, asceptandu cu privirile indreptate spre tronulu imperialu curmarea suferintiloru lor si sperandu în victori'a justei loru cause si a drepturiloru lor legitime si pâna acuma neînfrante, ci numai séu incovoiate séu delaturate.

Dara se vedemu ôre totu asia s'au purtatu si se pórta si cele doue elemente incalcate pe spatele cu multu preponderantei maioritati a elementeloru negermane si nemagiare.

Acum candu fatia cu situatiunea generala monarchii'a austriaca ar trebui se fia mai consolidata si mai concentrata că ori candu, amu vediu si vedemu cum opositiunea dualistica din Vien'a si B. Pest'a contribue din respoteri pentru că se debilitese monarchii'a în lântu si se o descreditesc în afara. În Vien'a nemtii centralisti, fideli constitutiunii afla cu cale a refusá miidulócele banesci, pentru că monarchii'a se-si póta continuá actiunea cea mare inceputu în Orientu si se-si póta mantiene autoritatea si prestigiulu seu fatia cu valurile panslavismulu, care i amenintia fruntariile cu o inundatiune elementara. În acelasiu tempu adeptii spirituali si „partid'a tigriloru“ a d. C. Tisza, imitésca pe confratii loru din Vien'a, protestésca în contr'a ocupatiunii, o numescu o „rapire talcharésca“, — pretindu rechemarea trupeloru din Bosni'a si Hertiegovin'a si provóca în dieta scene scandalóse, care probésca, ca parlamentarismulu ungurescu este totu asia de primitivu că si inainte de acésta cu 300 sute de ani. Totu în parlamentulu din Vien'a se gasesce unu deputatu némtiu, cavalerulu Schönerer, care cu voce ridicata striga prin ferestrele deschise că se o audia lumea intréga ca: „Nemtii din Austri'a d'abea astéptá că se apartiena odata Germaniei!“ Éra în diet'a Ungariei deputatulu Csanády declara susu si tare, ca natiunea magiara nici subtu regimulu unui Bach si Schmerling n'au induratu atâtea suferintie morale si fisice că subtu sistemulu actualu. Lasamu se jude Europ'a luminata déca purtarea acésta a unoru deputati, cari apartienu elementeloru astadi domnitóre sunt adeveratii patrioti austriaci, cari dorescu consolidarea monarchiei si mantienerea unitatii de statu, acarei represantantu inviolabilu si neresponsabilu este Maiestatea Sa Augustulu Imperatu Franciscu Iosifu I. Nemtii aspira si dorescu se apartiena cătu mai curendu imperiului „fricei lui D-dieu si a moralei adeverate,“ éra unguirii, de si nu toti, lucra sí tindu într'acolo că se realizese visulu celu de aurulu lui Kossuth de a vedea regatulu St. Stefanu liberu si independente, unitu cu imperiulu austriacu numai prin uniunea personala a domnitoriului. Acestea sunt resunetele ce se audira în tempulu din urma, în ambele capitale ale imperiului dualistieu. Probésca ele ôre tendintie centripetrale séu cu totul din contra? Faptele respundu ele insusi prin logic'a loru inecorabila, care ne dispensésca de ori ce comentaru.

Dara patriotii acesti adeverati nu se multiimescu numai cu subminarea si slabirea basei de unitate a imperiului, ci ei facu unu pasu si mai extremu si potemu dice culpabilu, atacandu caracterulu si discreditandu valórea si integritatea armatei imperiale. Acésta o a cutesatu se faca în Vien'a deputatulu centralistu Dr. Sturm, si partisanii sei, éra în Pest'a deputatulu magiaru Gabrielu Ugron, unulu din matadorii invasiunii secuiesci proiectate în Romani'a, pe candu armatele aliante se aflau inaintea Plevnei. Dinastii'a si armat'a mai remasesera inca intacte în curentulu dualisticu; acea armata, care fiindu compusa din tôte popórale monarchiei au indreptatitu pe f. maresialulu Radetzky se dica cu dreptu cuventu ca: „Austri'a se afla în castrele ei.“

Nemtii afla cu cale, că acuma candu bunii nostrii vecini se afla inarmati din crescutu pâna în picioru si se prepara pentru evenimentele venitóre, se pretindia déca si nu demobilisarea, dara o reducere cu celu pucinu 100.000 a armatei imperiale.

De alta parte unguirii în frunte cu vestitulu Gabrielu Ugron pretindu ca armat'a trebue magiarisata si cu deosebire corpulu oficiariloru, de ôre ce ea acuma este slavisata si foculariulu panslavismulu si condusa de unu spiritulu netolerantu. Fara indoiala ei ceru acésta cu scopu că la casu eventualu se se póta formá mai lesne legiuni à la Klapka din anulu Sadowei.

Aceste simptome ale unei stari nesametése si de decadintia se manifesta la lumin'a dilei. Ele sunt fructele multu laudatulu sistemulu dualisticu, care în locu se intarésca monarchii'a, o au adusu aprópe la punctulu celu mai extremu alu paralisisi si alu izolarei. Alu cui este acestu meritu si asupra cui jace responsabilitatea, istori'a de siguru ca nu-lu va concerne nationalitatiloru trantite la parete, ci acelora carora li s'au concediutu destinele monarchiei si franele gubernarei în ultimi douisprediece ani. Camilu.

### Ungari'a.

— Din discursulu parlamentariu alu escelentiei sale domnului arhiepiscopu sie mitropolitulu Mironu Romanulu continuare si fine. —

Mitropolitulu oratoru continuandu e de parere, că Serbi'a si Muntenegru au castigatu prea pucinu dela congresulu de Berlinu; dara planulu Russiei, care tindu pâna acum acele doue tieri sub protectoratulu seu este, că se le unésca într'unu singuru statu, apoi se le dica: acumu sunteti tari, ve poteti intinde preste campiile din Banatu si Bacica, sau daca se pôte, si mai departe, adeca se ocupe Bosni'a si Hertiegovina, si apoi încôce totu mai departe, pâna la Dobritinu, că-ci unii serbi credu că si-aru potea formá dreptulu loru istoricu pâna acolo. De aci inainte oratorulu apróba politic'a actuale a gubernulu dicundu între altele:

„Candu astfelu de aspecte triste ne dau formatiunile panslavistice din sud-ostu, cari sunt planuite, dar stau inca în suspensu, eu cu ânima linistita potu dice, ca regimulu nostru de esterne a lucratu bine, candu a primitu mandatulu congresulu de Berlinu pentru ocuparea Bosniei si Hertiegovinei si la si executatu, de si cu mari sacrificii; adaugu inca, ca eu asiuri atribui acelu regimu dreptu meritu, daca elu insusi ar fi solicitatu darea mandatulu. Prin ocupatiunea acésta noi amu luat u o positiune considerabila în Orientu la casu, candu prin unu resbelu nou sau si în altu modu ar urmá turburari periculóse pentru monarchii'a noastră; si pâna candu ne vomu tienea acésta buna positiune strategica, pâna atunci nu numai ca vomu face umanitati servitii insemnate în acele provincii, cari mai inainte erau espuse la totufelulu de adversitati, dar totu-odata potemu fi asigurati, ca principatele slave de sudu, carora noi de altmintrelea le poftimu bunastare durabila si prosperare, nu ne voru copleși, mai alesu daca alaturea cu desvoltarile ulterioari a le lucruriloru ar succede monarchiei nóstre, a-si ocupá si la Dunarea de josu o positiune sigura, ce nici nu e chiaru cu nepotintia daca d. e. în buna contielegere cu respectivele poteri, si dupa necesitate si cu Romani'a vecina, ne-amu estinde de la Adakalé, carea este deja în posesiunea noastră, pe tiermululu dreptu alu Dunarei celu pucinu pâna la Vidinu, si daca ne-amu acuirea fortarétii'a de acolo că unu punctu de strategie.“

„Marturisescu sinceru ca nu sumu în stare de a pricepe, cum s'ar poté dice buna si folositóre pentru monarchii'a noastră acea politica, carea tienându de gresita positiunea, ce o amu castigatu în Bosni'a si Hertiegovin'a, staruesce pentru parassirea ei; din contra sumu convinsu, ca o astfelu de politica, devenindu la valóre, nu numai ar nimicí vadia monarchiei nóstre în afara: ci spriginindu infintiarea Marei-Serbie ideale, prin acésta imediatu ar promová totu-odata planurile panslave, cari tientescu la inbutatirea patriei nóstre.“

„Fatia cu o atare politica întreb u eu: ca întemplantu-se se se unésca numitele principate si provincii slave, ceea ce ar urmá de siguru dupa retragerea noastră, — si de aci nascandu-se în adeveru unu pericolu evidentu pentru patri'a noastră: amu fi ôre atunci într'o positiune mai favoritóre de a poté infrena pre inamicu, că cum suntemu acum? séu ôre ne va costá atunci mai pucine sacrificii de sange si de bani apararea confiniloru nóstre, decâtu ce ne costa acum ocupatiunea provinciloru din cestiu? séu în fine ôre potemu noi contá, ca la casu de unu astfelu de pericolu voru grabí poterile mari, dela cari avemu mandatulu de ocupatiune, a ne aperá confinile, a ne aperá pre noi, cari prin slabiciune séu usurate amu abandonatu insemnatele positiuni, ce ni s'au fostu datu?“

„Lá tôte acestea se binevoiésca a-mi da res-

punsu aceia, cari condamna ocupatiunea din cestiune sub cuventu, ca aceea ar fi periculosa pentru monarchia; eu insa sustienu din nou, ca jace in interesul nostru, a le tienea acele provincii ocupate, ca positiuni strategice, si a le tienea pana atunci, pana candu cestiunea orientala isi va afla deslegarea finala, candu apoi Europ'a intr'unu congresu, ce va se se tiena in Berlinu seu in Parisu, seu vrendu D-dieu intr'una seu alta capitala a monarchiei nostre, seu in fine ori si unde, va decide definitivu asupra sortiei acestoru provincie; dar a vorbi inca acum despre acesta, eu tienu ca ar fi o preocupare de tempu.

„Privindu acum partea finantiara a cestiunei, nu se pote nega, ca ocupatiunea recere preste mesura dela noi multe sacrificii, si ca tier'a mai ca numai pote suportá aceste sacrificii; accentuesu cu deosebire cunoscut'a seracia a regiunilor inferiori ale poporatiunei, ér' mai cu séma a clasei de agromoni, carea potu dice, ca nici pe tempulu feudalismului n'a fostu atatu de inpoarata, cá cum este astadi cu atatea feluri de inoposite, din cari pentru acesta clasa, anume pentru cultivarea ei si pentru pregatirea unei stari mai bune pentru ea, nimicu seu numai forte pucinu se retribuie.“

In fine esc. sa inchiaie asia:

„Eu sum pentru alternativa prima. Contesu, ca regimulu tieriei va face totu ce e cu potintia cu deosebire pentru ameliorarea starii materiale a poporului de rendu, si intre altele pentru consolidarea diferiteloru nationalitati, abatandu-se chiar, — daca va fi de lipsa — dela programulu seu de pana acumu, si preste totu va cautá se sadésca respective se se cultive in tote clasele poporatiunei patriotismulu si promptudinea la orice sacrificii. Contandu asia dara si la acestea, eu cu tota consciintia si promptudinea votesu sum'a propusa de subcomisiunea intr'unita, fia se me aflu chiaru in opozitiune cu opiniunea publica, carea adeseori ratacesce, si carea uneori are a espiá cu amaru ratacirile sale.“ (Aprobari vii.)

#### Revista politica.

Serbatorile Craciunului dupa calendariulu gregorianu trecura liniscite fara cá inse situatiunea generala se se fi inseninatu. Ea continua a fi grea, obscura si ingrijitoare si ereditatea ce o va lasá anulu espirandu celui viitoru nu este nici decum de natura a causá bucurie si multumire nascendului moscenitoru, care la 1 Ianuariu 1879 nici decum nu va afla lumea in o asia stare, cá se se simtia indemnatu a face o fatia deschisa si vesela. Dara tempulu este inecorabilu, elu nu se opresce, ci trece inainte purtandu in sinulu seu binele si reulu, pe care ilu sémana apoi in mesura neegala in cursulu seu.

Actualitatea nu suferé nici decum de o abondantia in bine. Pacea generala este pusa in cestiune si ochiulu multimei nu vede nici unu punctu ficsu spre care si-ar potea indreptá privirile in sperantia, ca elu va fi punctulu centralu in giurulu caruia s'ar potea cristalisá pacea, stabilitatea si prosperitatea. Suntemu departe inca, forte departe de acele tempuri visate in care lumea s'ar potea bucurá de o pace eterna. Ori in ce parte ne vomu indreptá privirile nostre scrutatóre nu intalnimu, afara singuru numai de fericit'a Franci'a, vre unu statu in Europ'a, care se fia multumitu cu starea sa actuala. Popórale sunt coprinse de o nemultumire intensiva si se consuma de dorulu de a se vedea odata scapate de acesta stare inabusitoare, care le taie respiratiunea, le inpaianginesa vederile, le slabesce fortiele si le paralisésa. O presimtire vaga le spune, ca asia nu mai pote merge si ca o schimbare radicala trebuie se se faca mai curendu seu mai tardiu, pentru cá se dispara acea ruptura adenca si la parere lipsita de ori ce puncte de trecere, care le au curmatu cursulu loru normalu de dezvoltare. Atmosfer'a politica si sociala este incarcatu de dinamita concentrata, subtu o presiune ce au ajunsu deja la punctulu extremu, candu ea trebuie se esplodese seu prin sine insasi seu prin o schinteie electoro-magnetica venita din afara.

Cu totele silintiele ce si-au datu si isi voru mai dá diplomatia si gubernelle respective, marea cestiune a Orientului va remanea inca multu tempu in permanentia la ordinea dilei. Asupra acestei cestiune la acarei deslegare sunt angajate mai multu seu mai pucinu tote statele europene, se concentrésa, potemu dice in modu exclusivu, intrég'a atentiune a cercurilor diplomatice si politice. Deslegarea ei, care in urm'a stadiului la care au ajunsu lucrurile, trebuie se se faca in modu definitivu, este imperiosu reclamata, este inevitabila si nu mai suferé nici o amanare. Ea sémana cu o lavina, care pornindu

de pe colin'a unui ghiatiaru giganticu se rostogolesce crescandu si nu se opresce decâtu numai in vre unu abisu seu in vale, unde apoi topinduse fecundésa prin undele sale campi'a insetata.

Cu deosebire reclama deslegarea definitiva a cestiunei Orientului atentiunea cea mai incordata a barbatiloru de statu ai monarchiei austro-ungare, mai alesu dupa ce prin mandatulu primitu dela Congresulu din Berlinu s'au angajatu autoritatea sa cá potere mare si prestigiulu armelor sale. Dara tienendu contu de situatiunea interna, adeveratii patrioti cu profunda durere de anima isi punu intrebarea: catu de inpunatóre, insufatóre de respectu si vigurósá n'ar potea fi frumósá figura a acestei monarchii, déca poterile ei n'ar fi slabite si reduce prin fatal'a si regretabil'a ei politica interna? Dara se speramu, ca celu pucinu acuma, in acesta situatiune decisiva si in fati'a pericoleloru ce o amenintia din partea rivalului ei dela nordu, corón'a si cei cari i voescu binele voru reveni si se voru grabi cu o óra mai 'nainte a restabili echilibrulu internu, pentru cá asia se póta face fati'a la ori ce eventualitate. Catu de pucinu le trebuie popóraloru nedreptatite pentru cá ele se fia multumite cu sórtea loru si se fia gat'a in totu momentulu a-si pune viatia si averea pe altariulu patriei comune! Ele nu ceru decâtu aceea ce li s'au luat adevca: drepturi egale prelanga datorii egale. Ele nu ceru mai multu decâtu aceea ce despotic'a si autocratic'a Russi'a de buna-voia ofere celoru trei nationalitati din Rumeli'a orientala si adevca: respectarea limbei si a individualitatii nationale a bulgariloru, a turciloru si a greciloru. Si óre Austri'a cea constitutionalu, care se numera si cu dreptu intre statele civilisate, se fia mai pucinu justa si liberala decâtu Russi'a? Noi si impreuna cu noi toti cei de o sórte cu noi ne damu tote silintiele a mai sperá in echitatea si liberalismulu Augustului nostru Suveranu, acarui devisa este: „Viribus unitis!“ In sensulu acesta credemu si ne acceptamu se fia deslegata actual'a crisa ministeriala si parlamentara, care a urmatu cá consecintia din conflictele ce s'au nascutu intre factorii constitutionalismului dualisticu si din starea nenormala si nesaneatósá creata prin sistemulu domnitoru.

Restabilinduse pacea interna ea va fi cea mai puternica si mai siguru garantare, atatu a unitatii imperiului absburgicu precum si a integritatii sale.

#### Romania.

Respunsurile M. S. Regale la adresele Parlamentului Camerelor.

Cum amu anuntiatu déjà, Sambata, la órele 12 din di, A. S. R. Domnulu, in presinti'a d-loru ministri, incongiuratu de cas'a sa civila si militara, a primitu la palatulu din capitala, in sal'a tronului, cu solemnitatea obicinuita, biroulu si comisiunea senatului, insarcinata a presentá Mariei Sale Regale adres'a de respunsu la mesagiulu tronului.

D. Dimitrie Ghica, vice-presiedinte alu Senatului, a datu citire adresei, la care M. S. R. a respunsu cu urmatórele cuvinte:

Inaltu Prea Sante Parinte,

D-loru vice-presiedinti,

D-loru senatori,

Cu o deosebita placere am ascultat cuvintele magulitóre ce Senatul adresésa armatei; cá siefu alu ei si cá Domnu alu tieriei, ve multumescu din sufletu pentru sentimentele ce ne exprimate.

Ultimulu resbelu a fostu ocaziunea pentru tiéra de a dá Europei convingerea, pe care eu dela inceputu am avut'o, despre valórea ei. Am fostu indouitu fericitu de a me afla in acesta ocaziune in capulu bravei nostre armate.

Multu tempu s'a crediutu in afara, din caus'a necunoscentiei cestiuniloru nostre interióre, ca amu fi animati de unu spiritu de intolerantia religiósá. Constatu cu multumire, ca tier'a prin represintantii ei, se arata hotarita a face se dispara acesta eróre si regretu, ca inprejurarile paru a'i inpune hotarirea sa. Acumu natiunea romana va fi admisa de toti la locul ce merita in opiniunea lumii, ca-ci a probatu prin vitejia sa, ca pote stá alaturi cu natiunile cele mai valoróse, si prin principiile sale, ca inpartasiesce credintiele si aspiratiunile lumii civilisate.

Inaltu Pré Sante Parinte,

Domniloru vice-presiedinti,

Domniloru senatori,

Déca d-vóstra v'ati adusu a-minte si cu acesta ocaziune de armata si de capitanulu seu, impliescu din parte'mi o placuta datoria, reamintindu ca folósele de care vorbiti nu s'au potutu dobandi de

catu cu puterniculu d-vóstre concursu si cu devotamentulu d-vóstra patrioticu.

Potu adaogá, ca cu acesta mare ocaziune s'a potutu constatá ca, déca Senatul este menitu, prin conditiunile constituirii sale, a mantiene natiunea pe calea prudentei si intielepciunii, acesta inse nu l'a opritu cá in momentulu de grele incercari se se arate plinu de curagiu si de decisiune.

Suntu incredintiati, ca ne vomu intalni totu d'a-una in acelasu simtiementu de devotamentu catre patria, spre a seversi impreuna marea opera de dezvoltare si de intarire, la care suntemu chiepati a conlucrá.

Primiti, Inaltu Pré Sante Parinte si d-loru senatori, din partea Dómnei si a nóstra, espressiunea inaltei nostre gatitudini pentru urarile ce ne faceti.“

— La aceiasi ora, a fostu primita si comisiunea Adunarii deputatiloru cu aceiasii solemnitae. D. presiedinte, C. A. Rossetti, a cititu adres'a si M. S. R. a respunsu in modulu urmatoru:

Domnule presiedinte,

Domniloru deputati,

Suntemu adancu miscati de simtiementele ce exprimate armatei si tronului, pentru santienia cu care in ultimulu resbelu si-au implinitu datorii, in realizarea celei mai scumpa aspiratiuni a natiunii romane.

Ceia ce a creatu Romaniei o positiune, ce nu i se mai contesta astadi in Europ'a, este ca, de si incongiurata de incercarile cele mai crude, totusi a strabatutu cu succesu prin acestu cercu de pericole de totu felulu, fara a siovai unu momentu si fara a face unu pasu gresitu, care ar fi potutu se'i compromita chiaru esistencia.

Constatamu cu fericire, domniloru, ca sacrificiele si incercarile la care cu totii amu fostu supusi departe d'a ne obosi si a ne sdrunciná, din contra au contribuitu a ne intari, a ne otieli, a ne lamuri ideile nostre si a ne dá mai multa unitate de actiune; proba despre acesta este unamimitatea cu care s'a votatu respunsulu d-vóstra ce coprinde insasi program'a lucrariloru spre care are a se indreptá acum activitatea nationala.

Evenimentele ce-a strabatutu natiunea intarescu si mai multu in sufletulu nostru credinti'a ce amu avutu, despre viitorulu acestei tieri, din diu'a candu amu pusu piciorulu pe pamentulu ei. Din faptele seversite, marele poteri voru dobandi convingerea, ca statulu romanu, pe care ele l'au admisu in famili'a loru cá unu elementu alu echilibrului europénu respunde in adeveru acestei mari chiepati si va fi o conditiune de securitate si de liniste pentru puternicii sei vecini.

Votulu datu pentru a dóu'a óra, de mai unanimitatea represintatiunii nationale, afirmandu vointi'a de a se conformá dispositiuniloru ce ne privescu din tractatulu dela Berlinu, nu mai pote lasá Europei indoiéla, ca acesta este in adeveru simtiementulu natiunii intregi, si va face astufelu se dispara ori-ce umbra de banuiéla si ori-ce prejudecata ar mai fi esistatu despre tier'a nóstra.

Suntemu incredintiati ca prudenti'a, spiritulu de conciliare si unitatea de actiune, ce v'au ajutat pana acumu in realizarea unoru mari fapte, ve voru asigurá acelasu succesu in viitoru; numai astu-felu ranele lasate de incercarile la care amu fostu espusi se voru vindecá, interesele societatii nostre voru fi bine ingrijite si se va potea seversi oper'a radicarii si intaririi Romaniei, cu acelasu succesu cu care a fostu inceputa. Pe acesta cale me veti gasi, d-loru, totu-déuna alaturi cu d-vóstra, gatá la lucru si la sacrificie.

Dómna, care, in tempulu pericoleloru, a inpartasitu tote simtiementele si tote ingrijirile nostre, se unesce adi cu noi, spre a ve exprímá, d-le presiedinte, d-loru deputati, viuele nostre multiamiri pentru caldurósele urari ce ne adresati spre a dice impreuna cu totii: Traiesca Romania'a!“ „Romanulu.“

Inproprietarierea insuratieiloru in judetiulu Romanu.

Aplicarea art. 5 si 6 din legea rurala in districtulu Romanu s'a efectuatu dela 30 Octobre pana la 19 Novembre, in care intervalu — ne spune „Stafet'a“ din Iasi — s'au pusu in posesiune parte dintre satenii cu drepturi constate.

Vreo siépte mii pogóne de pamentu, din mosiele Statului, s'au distribuitu unui mare numeru, cá la una mie capi de familie, unii insuratiei din anulu 1864, alti care atunci erau supt stégu si altii care au fostu inregistrati in acelasu anu cu dreptulu de case si gradini.

A fostu marétia splendórea ceremoniei, viu entusiasmulu publicu, la care se adaogá bucuri'a si

multiamirea inproprietarilor, din localitatile unde s'a facutu inproprietarirea.

Judetienii au aplaudatu faptulu inproprietaririi, precumu si numirile bine alese si date comuneloru ce au a se infintia de acei 1000 noui proprietari si care numiri sunt urmatorele:

Comun'a Carolu I, situata intre drépt'a riului Siretu si stang'a riului Moldov'a, pe parte din mosi'a Pancestii Statului, alaturarea cu orasiulu Romanu.

Comun'a Elisabet'a Dómn'a, la drépt'a riului Moldov'a, despartite de orasiulu Romanu numai prin podulu de fieru, in reionulu unde se intrunescu sioselele Romanu-Bacau, Romanu-Barladu si Romanu-Piatr'a.

Comun'a Brateanu, la stang'a riului Siretu pe mosi'a Bratestii.

Comun'a Rosiorii, pe mosi'a care se numia Rusii Vladicii.

Comun'a Alexandri, pe mosi'a Ciutorestii.

Comun'a Negri, pe mosi'a Calinestii.

Comun'a Cuza, in stang'a Siretului, pe mosi'a Schiauletii.

Comun'a Cogalnicénu, la stang'a Siretului, pe mosi'a Mogosiestii-Volintirestii.

### ✓ Inproprietarirea in judetiulu Vasluiu.

Pe candu guvernulu si camer'a legiuitoare se ocupa cu tota staruint'a a garantá conservarea pamenturilor date fostiloru clacasi, pe la judetie se face inproprietarirea si punerea in posesiune cu o activitate demna de lauda.

Comisiunea dela judetiulu Vasluiu, compusa de d. V. A. Holbanu, fostu prefectu, si de d. Gh. Mironescu membru comitetului permanente, a inproprietaritu 674 sateni, dandu-li-se 1600 falci pamentu.

Noi facemu sincerile nóstre felicitari comisiunei, care intr'adeveru a lucratu cu ánima si cu priintia pentru tierani, dandu-le locuri bune si producétore.

„Romanulu.“

### ✓ Diariulu filo-romanu „Der Osten“ din Vien'a i se scriu din Bucuresci urmatorele:

„Precum ni se scrie din Bucuresci, din lini'a drumului de feru Ploiesci-Brasiovu (Predealu), distanti'a Ploiesci-Campin'a este gat'a si completa si ca se va pune in circulatiune indata dupa ce i se va face esaminarea din partea autoritatilor competente. Intreprindietoriulu acestei linie, d-lu Guil-loux, au luat de astadata lucrarea sa in seriosu si o au condusu cu tota energi'a. In acelasu tempu ni se notifica o inbucuratóre urcare a chartieloru de statu romane, care au ajunsu unu cursu, pe care ilu notésa efectele a pucine state din Europ'a. Asia obligatiunile domeniale romane au trecut prestu cursulu de pari si notésa 102 si 102 1/4, obligatiunile rurale notésa 100, obligatiunile municipale ale capitalei Bucuresci au ajunsu la cursulu de 98, in tempu ce acele ale Vienei notésa numai 89 respective 94. In cifrele acestea ale fóiiei cursurilor se esprima in modulu celu mai semnificativu prosperarea politica si economica a statului romanu, precum si increderea crescénda a lumii finantiarie in viitoriulu lui. Nimicu in lume nu este mai prevedietorui si mai scrupulosu in cal-cularile sale, precum este capitalulu; si de órece elu astadi tacsésa chartiele romane mai susu decatu efectele unoru mari state europene, prin acésta isi esprima convingerea, cá situatiunea statului romanu este in tóte privintiele solida si insufatóre de incredere.“

### Corespondentie particularie ale „Observatoriulu“.

— Muntii apuseni, Abrudu in 3 Decembre 1878.\*)

Pentru cá onoratu publicu cetitoriu se nu fia sedusu de frasele góle ale acelor multi (?) din capital'a muntiloru apuseni, respective din partea acelora, carii se încérca a schimosi adeverulu nedisputaveru, noi sub-scriii, cá unii carii facuseramu parte din colegiulu scruti-natoru alu cercului electorale din Abrudu si cá unii carii atátu in colegiu, câtu si dupa aceea amu protestatu in contra respingerei ilegale a mai multoru protocéle de alegere, sustienemu si astadi, cá comisariulu, care a substituitu pe D. Andreica dupa retragere, a comisu abate-re dela legea positiva, Statutul org. prin respingerea acelor protocéle de alegere, ceea ce au constatatu in-susi maritul Congresu.

Domniloru! atunci candu dvóstra si acestu micu remediu de a'ti radica vocea in contra unei nelegalitati, ve încercati a-lu atribui unei séu altei persóne biseric-esci, — facéndu deductiuni mari, si minunate, — ve spunemu cá sunteti in ratecire, sunteti preocupati de

\*) Nu pricepemu, cumu acésta corespondentia, a carei co-mitivá adressata redactiunei pórtá dat'a din 3/15 Dec., ne-a venitu numai in 13/25 Dec. Red. „Obs.“

particularismu, si se pare cá voiti a inpedecá pana si dreptulu de apelare in contra unei nedreptati.

Ve intrebamu domniloru din capital'a muntiloru (?), óre noi cei din Abrudu-satu, Carpinisii, si din alte lo-curi, dóra nu suntemu indreptatii a reclamá in contra unoru actiuni ce nu consuna cu legea? si ca acestu dreptu este eschisive numai alu dvóstra? Noi scimu cá traimu in viétia constitutionalá bisericesca, care dá dreptu fia-carui crescinu de a potea reclamá.

Cautá se ne miramu de si tanguirea ce faceti pentru deputatulu neverificatu, cá si candu vedi dómne, celu verificatu, si alesulu maioritatii d. adv. Candrea, nu ar fi intocmai cualificatu, si fiu din muntii apuseni, séu nu ar fi demnu a ne representá biserice'a si inte-resele nóstre muntene, cá si ori-care altulu.

Se póte cá dvóstra domniloru! cinci la numeru, din acumu infintiat'a capitala (?) nu ve place de den-sulu, pentru cá nu e' omulu sfatosiiloru si alu vorbeloru multe, ci este barbatu de unu caracteru mai seriosu.

In câtu privesce insinuarea de comanda, bine ve diceti, cá chiaru dvóstra mergeti dupa comand'a celui ce striga si arunca umbre innegritóre asup'r'a altora.

Maritul Congresu a spusu verdictulu, cá cine a facutu abatere dela Stat. org., pre care dvóstra acum voiti a o aruncá in ochii altora, ci mai bine vedeti-ve bân'n'a in ochiulu propriu, si apoi tiandur'a in ochiulu altuia; éra decumva nu sunteti orientati, se aflati, cá Congresulu nationalu bisericescu romanu, este forulu supremu in biserice'a ortodocsa, si o atare comisiune cercetatóre preste Congresu, nu ecsista.†)

Mai multi alegatori din cerculu Abrudului.

### Sciri diverse.

— (Necrologu.) Georgiu Filipu advocatu cu soci'a s'a Maria Olteanu, in numele loru si alu fiului Emiliu, precum si a numerosiloru consangeni si amici, cu ánima infranta de dorere anuncia, cumca fiulu, res-pectivé fratele si consangénulu loru Aureliu Georgiu Filipu dupa unu morbu greu, in etate de 20 ani, astadi la 4 1/2 óre de diminétia si-a datu sufletulu in manile creatorelui. Osamintele reposatului se voru asediá in cimiteriulu gr. cath. Alba-Julia lipovani, dupa ritulu gr. cath. Sambata in 28 Decembre 1878 d. a. 3 óre. Fie-i tieran'a usióra si memori'a binecuventata! Alb'a-Julia la 26 Decembre 1878.

— (Esamenu.) Précum aflamu, d. Zachari'a Chihereanu, telegrafistu in Murasiani, a depusu in Clusiu esamenulu de siefu cu celu mai bunu succesu. Felicitamu pe d. Chihereanu pentru acésta inaintare inbucuratóre.

— (Statistic'a gimnasielor romane.) Din interesant'a si instructiv'a dare de séma pe care o face „Telegrafulu romanu“ despre gimnasiale romane, pe bas'a programelor publicate pe anulu scolasticu 1877/8 estragemu urmatorele date: Cu totulu esista 5 gimnasii romane si adeca la: Blasiu, Nasaudu, Bra-siovu, Beiusiu si Bradu. Gimnasiulu din urma nu-si au publicatu program'a pe anulu scolasticu espiratu, prin urmare nu póte fi luat in considerare. Cele patru gimnasiale memorate sunt complete cu cate 8 clase. La aceste 4 gimnasiale sunt aplicati in totalu 66 profesori si adeca la: Blasiu 12, la Nasaudu 14, la Beiusiu 16 si la Brasiovu 24.

Frecventi'a a fostu la tóte 4 gimnasiale preste totu 939 scolari, cari se inpartu asia: pe Blasiu vinu 363, pe Nasaudu 177, pe Beiusiu 210 si pe Brasiovu 189. Din aceste cifre resulta, cá gimnasiulu din Blasiu este celu mai frecventatu din tóte gimnasiale romane, avendu unu contingentu de preste a trei'a parte din intrég'a cifra a frecventantiloru. Relativu mai slabu frecventatu este gimnasiulu din Nasaudu.

Dupa nationalitate gimnasiale sunt frecventate de 882 romani si 67 neromani. Dupa confessiune scolari au fostu 544 gr. cath. séu asia numiti uniti si 328 greco orientali, care cifre comparandu-le cu numerulu totalu alu celorlu doue confessiuni, ne oferu o dispropor-tiune batatóre la ochi in defavorulu romaniloru greco-orientali. Acesta este unu avisu catu se póte de elocentu, care se in pune autoritatiloru competente, cá se-si indreptese cu mai multa staruintia cá pana acuma atentiunea, asupra instructiunei poporale, pentru cá catu mai curendu se dispara acele anomalii care esista astadi, cá se vedemu nu numai orasie cá Fagarasiulu si Oras-thi'a lipsite de scóle normale, dara cá chiaru in Sibiiu resiedint'a metropolitana se vedemu lipsindu-ne scóla normala pentru baieti si baiete. Acuma dupa ajutoriulu votatu de universitatea sasésca si comptandu in prim'a linia pe energi'a cunoscuta a d. advocatu A. Tincu, precum si a pretiloru de acolo, speramu a vedea in-fiintanduse in Orasthia in celu mai scurtu tempu o re-gulata scóla normala romanésca, pana nu se va infintia si acolo un'a neconfesionala. Scól'a si biserice'a, acestea sunt citadelele ce ne au mai ramas, de unde ne mai potemu apará individualitatea nóstra nationala si unde ne o mai potemu conservá.

— (3795 fl. 50 cr. restantie de abonamen-te!) Asia citimu intr'unu anuntiu alu administratiunei foiloru Predicatoriulu si Cartile saténului ro-manu, Amiculu Familiei si Higien'a si scóla. Pre câtu amu sciutu apretia totu-déuna marea necesi-tate de a se propaga lectur'a romanésca intre sutele de mii romani din regiunile septemtrionali a le patriei nóstre, tocma pre atata ne pusera la mirare acele restantie enorme pentru intreprinderi asia de mici. Se ne per-mitta dnii collegi ai nostrii dela Desiu-Gherla si ori-de unde, cá in locu de a'i compatimí fóra nici-unu folosu, se le facemu una observatiune collegiala franca. A in-treprinde si deschide foi periodice pe credite, este in

†) Cu acestu respunsu consideramu de inchiaiéta discus-siunea in colónele nóstre asupra acestui incidentu. Red. „Obs.“

contra reguleloru sanetóse ale economiei nationale si in contra esperientiei totoruru publicistiloru europeni. Ori-ce diariu, fia si celu mai bunu din lume, deschisu pe credite, si-a subscrisu in acea di sententi'a sa de mórté prematura, a fara numai de casurile, candu iar sta la spate vreo subventiune anuale de câteva mii, ori si dieci de mii, sau candu vreunu gubernu, fia politicu, fia eclesiasticu, ar in pune subordinatiloru sei lectur'a lui, pentru-cá atunci totu acelu gubernu va sci se scótia si abonamen-tele. Se cerce ori-cine, a citi, de es. diarie nemtiesci ori francesci pe creditu. Nu asia se sustine literatur'a si publicitatea.

— (Notitie literarie.) Ne facemu placut'a datorita de a inregistrá si a trage luarea aminte a onor. nostrii cetitori asupra urmatóreloru publicatiuni mai noue, care ne venira in tempulu din urma si care se potu procurá séu directe dela autori, séu prin binecunoscut'a firma W. Krafft in Sibiiu:

— „Iubirea facia de copii,“ thes'a de doc-toratu presentata la facultatea de filosofia din B.-Pest'a din partea d-lui Lazaru Petroviciu, doctoru in filo-sofia si profesoru la institutulu teologico-pedagogicu din Aradu. Aradu, 1878. Pretiulu 20 cr. v. a.

— „Colecta de recepte“ din economia, indu-stria, comerciulu si chemia pentru economi, industriari, meseriasi si comercianti de Grigoriu T. Miculescu. Editoru: Niculae F. Negrutiu. Sibiiu, 1878. Pre-tiulu 50 cr. v. a.

— „Apologie.“ Discussiuni filologice si istorice magiare privityóre la Romani, invederite si rectificate de Dr. Gregoriu Silasi, prof. de limb'a si literatur'a romana la r. universitate din Clusiu. Cartea prima: Paulu Hunfalvy despre Cronic'a lui Georg. Gabr. Sincai. Editiunea „Amiculu Familiei.“ Clusiu, 1879. Pretiulu 30 cr. v. a.

— „Amoru si dincolo de Mormentu.“ No-vela de Ponson du Terrail. Traducere de: N. F. Ne-grutiulu. Sibiiu, 1878. Pretiulu 30 cr. v. a.

— „Mandrinu,“ capitanulu banditiloru de Clé-mence Robert. Traducere libera de: N. Petra-Petrescu. Sibiiu, 1878. Pretiulu 75 cr. inclusive porto.

— „Biografii romane“ de A. W. Grube. Trad. de: N. Petra-Petrescu. Sibiiu, 1878. Pretiulu 50 cr. v. a.

— Calendarulu „Resboiului“ pe anul 1879. Cu multe ilustratii. Bucuresci, 1878. Pretiulu 50 bani.

— Calendariulu Sateanului Romanu pre anulu 1879. Redactoru-editoru: Nicolae F. Negrutiu. Acestu calendariu, care in partea sa de cetitu coprinde o bo-gata recolta de materi interesante si variate, costa numai 35 cr. tramisu pe posta 40 cr. v. a. Dela 5 esemplare unulu se dá gratuitu.

— Cu acésta ocaziune atragemu atentiunea asupra „Avisului de Abonamentu“ pe care ilu publica zelosulu si activulu scriitoru romanu d. N. F. Negrutiu din Gherla, invitandu la abonamentu pe onor. publicu la meritósele si ieftinele sale publicatiuni literare.

— Diariulu „Femei'a Romana.“ Acestu diariu bi-hebdomadaru appare in Bucuresci dela anulu I Ian. 1878 sub directiunea si redactiunea Dómnei Mariae Flechtenmacher, fosta profesóre la Asylulu de Orfelinatu din capitala, autórea mai multoru scrieri in limb'a romana, pentru care au si fostu decorata cu medalia de Alteti'a Sa Regala Carolu I si membra a societatii „Concordi'a Romana.“

Diariulu „Femei'a Romana“ propaga instruc-tiunea femeiei, drepturile si datoriele ei in societate, literatura, religiune si menagiu séu economi'a casei.

Acestu organu, uniculu pana astadi in capital'a Romaniei, se pune sub scutul barbatiloru inteligenti si culti si sub protectiunea femeiloru de ánima, cu simtie-mente nobile de cetatiene si mame bune.

Abonamentulu costa pe anu 24 franci, séu 10 fl. v. a., pe 1/2 anu 15 franci séu 5 fl. v. a. Redactiunea se afla in Bucuresci, Strad'a Domniti'a Nas-tasi'a Nr. 27, unde au a se tramite banii de prenu-meratiune si ori ce corespondentie.

### Pretiurile cerealielor

si altoru obiecte de trauu au fostu la

31 Decembre in Sibiiu:

Grâu, dupa cualitati . . . . .	1 hectolitru fl.	5.20—6.—
Grâu, amestecat . . . . .	1 „ „	4.30—4.90
Secara . . . . .	1 „ „	3.20—3.60
Papsioiu . . . . .	1 „ „	2.80—3.20
Ordiu . . . . .	1 „ „	5.—
Ovesu . . . . .	1 „ „	1.70—2.10
Cartofi . . . . .	1 „ „	1.50—2.—
Mazare . . . . .	1 „ „	5.—
Linte . . . . .	1 „ „	8.—
Fasole . . . . .	1 „ „	5.—
Lardu (slanina) . . . . .	50 Kilogram.	34.—
Untura (unsóre topita) . . . . .	50 „ „	28.50
Carne de vita . . . . .	1 „ „	33—44
Oua 10 de . . . . .	1 „ „	—25

### Cursulu monetelor in val. austr.

Vien'a, 30 Decembre

Galbinii imperat. de auru . . . . .	fl.	5.59 cr.
Moneta de 20 franci . . . . .	„	9.36 „
Imperialu rusescu . . . . .	„	9.30 „
Moneta germana de 100 marce . . . . .	„	57.80 „
Sovereigns englesi . . . . .	„	12.— „
Lira turcésca . . . . .	„	11.— „
Monete austr. de argintu 100 fl. . . . .	„	100.05 „

### Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

28 Decembre.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10% . . . . .	l.	99.50 b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8% . . . . .	„	102.— „
Obligatiune de imprumutu dominiále din 1871 cu 8% . . . . .	„	101.50 „
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7% . . . . .	„	95.— „
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7% . . . . .	„	83.50 „
Imprumutulu municipale non (alu capit.) din 1875 cu 8% . . . . .	„	97.— „
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 4% . . . . .	„	180.— „
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5% . . . . .	„	33.90 „
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6% . . . . .	„	85.40 „
Daci'a, Compania de asecur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8% . . . . .	„	180.— „
Romani'a. Compania de asecur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8% . . . . .	„	80.— „